Советскэ Бурят-Монгол мандаха болтогой!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 106 (6541)
МАЙН 30
СУББОТО
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Манай ороной арадуудай хани барисаанай ба алдар солын бата хэрэм, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түшэг тулгуури—Советскэ Социалистическэ Республикануудай агуухэ Союз мандаха болтогой!

Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

АЛДАРТА ГУШАН ЖЭЛЭЙ ОЙ

Мүнөөдэр Бурят-Монголой ажалшад өөрынгөө втономно советскэ социалистическэ республикын ртоһонһоо хойшо гушан жэлэй ойе хизааргүй э баяртайгаар һайндэрлэжэ байна. Гушан жэлэй ада тээ бурят-монгол арад Коммунистическэ партиин, манай агуухэ вождьнор Ленин, Сталинай шаар өөрынгөө национальна гүрэн түрэтэй болоо эн. Тиимэһээ энэ үдэр манай арадай бодото национальна һайндэр мүн.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республика Агуухэ Октябриин аша үрэ мүн. Октябрьска революци помещигүүд болон капиталистнуудые хүмэрюулэн унагаагаад, национально-олониальна дарлалтын гэнжые таһа сохижо, үрэн ехэ гүрэнэй дарлагданги бүхы арадуудые булыень сүлөөлһэн байна» гэжэ И. В. Сталин бэшээ эн. Агуухэ Октябрь манай бурят-монгол арадые аяд ноёдой, лама бөөнэрэй, хархис хаанта засаай мүлжэлгэ дарлалтаһаа хэтэдэнь сүлөөлжэ, зол каргалта байдалай үргэн замда гаргаһан байна.

Үнгэрһэн гушан жэл соо манай республика алдарта түүхэтэ замаар ябажа гараа. Эдэ жэлнүүд адаа Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын гайхамшаг ехэ дэбжэлтын а һалбаран бадаралтын жэлнүүд мүн байгаа. Энэ е соо түрэл Бурят-Монголнай танигдахаар бэшээр билжа, хүгжэнхэй промышленностьтай, томо механизированнэ хүдөө ажахытай, түрүү зэргын культуратай социалистическэ республика болоо. Бурят-онгол арад шэнэ советскэ социалистическэ наца оложо бүридөөд, урган мандажа байна.

Ленин—Сталинай агуухэ партиин хүтэлбэреэр, род арадай ахадүү ёһоной туһаламжын ашаар манай республика хүсэн түгэс индустритай болоо. үрэл газар дээрэмнай томо томо завод, фабрикауд бодхоогдожо, элдэб янзын продукци гаргажа айна. Хараад үзыт, манай омогорхол—мантан то паровозо-вагонно завод, мяха-консервын комбинат, механизированнэ шэлэй завод, сэмбын фабри болоод хамтадаа гурбан зуу гаран предприятиуд Бурят-Монголдомнай биил! Республикын тогожо байһан үе соо промышленностиин валовой родукци 119 дахин ехэ болоо.

Энэ гушан жэл соо хүдөө нютагууднай айхабтар эр хүгжөө. Жэжэ бутархай ажахытай үмсэ таашад ба малшад колхозно байдалай жаргалта амда оронхой. Мүнөө Бурят-Монголдомнай мал дууһаар, таряалан хадалангаар баян, ажалаа машина техникээр хэдэг 295 колхозууд оршожо байа. Тэрээнһээ гадна, 38 машинно-тракторна станци, урбэн совхоз болон хүдөө ажахын хэдэн научно-энжэлэлгын эмхи зургаанууд бии. Олон мянган еханизаторнууд, дүй дүршэлтэй малшад ургаа.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ манай республика отор айхабтар ехэ культурна революци болоо. Бурят-монгол арадай удхаараа социалистическэ, форооро национальна культура һалбаран бадаржа айна. Мүнөө республика доторнай хэдэн зуун ургуули, арбаад техникумүүд болон тусхай дунда ургуулинууд, гурбан дээдэ һургуули бии. Оперо а баледэй,ород ба бурят драмын театрнууд, Культурын гушан байшан, олон зуун клубууд болон ншалгын байшангууд арад зониие хангана. Революциин урда тээ үзэг бэшэггүй бурят-монгол арад өрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, полиическэ, уранһайханай болон бусад литература ншана.

Бурят-монгол национальна интеллигенциин бии олоод, улам ургажа байһаниинь хадаа культурна революциин гайхамшагта туйлалта мүн. Бурят оной дундаһаа инженернүүд, техникүүд, багшанар, врачнар, уранзохёолшод болон уранзурааад, агрономууд, зоотехнигүүд, артистнууд, эрдэмд урган гараа.

Бурят-монголой ажалшад өөрынгөө социалистическэ республикада, агуухэ советскэ Эхэ оронгдоо хизааргүй инаг дуратай байна. Эгээл тиимэһээ тэдэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эрүүн хатуу жэлнүүдтэ түрэл ороноо эрэлхэг оригтойгоор хамгаалалсаа һэн. Эгээл тиимэһээ эдэнэр мүнөө Советскэ гүрэнэйнгөө хүсэ шадалые эхижүүлхын түлөө, коммунизм байгуулгын хэрэгэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө шэн зоригойгоор ажаллана. БМАССР-эй гушан жэлэй ойн үндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн хаа хаанай дэлгэрээ. Мүнөөдэр Улан-Удын түмэрзамшад олон шэл хайлуулагшад, Хандагатайн модошод олон Байгалай загаһашад, Боргойн малшад, Биурын таряашад болон Баунтын ангуушад ажалаа туйлаһан амжалтанууд тухайгаа мэдээсэнэ.

Манай республикын ажахын болон культурын эбжэлтэ гайхамшаг ехэ! Мүнөөдэр бурят-монгоой ажалшад эдэ бүхы илалта туйлалтануудаа могорхолтойгоор тэмдэглэжэ байхадаа, бидэниие аг үргэлжын анхаралаар хүреэлээд байһан Коммунистическэ партидаа, Советскэ правительстводаа нэн зүрхэнэй агуухэ баяр баясхалан хүргэнэ. Магтал ленинско-сталинска национальна политиые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар бурят-монгол арад советскэ ахадүү арадуудай хани барисата бүлэ соо адли тэгшэ эрхэтэйгээр, зол жаргалтайгаар ажаһуужа, Коммунистическэ партиин үтэлбэреэр коммунизмын замаар урагшаа зорижо бана. Манай республикын ажалшад түрэл партияа, оветскэ Правительствоя тойрон улам ниггаар агсан, Ленин—Сталинай илалтата туг доро ябака, коммунизм байгуулхын түлөө хүсэ шадалаа амнангүйгөөр ажаллаха ба тэмсэхэ байна.

Д. ЖАЛСАРАЕВ.

БУРЯТ АРАДАЙ СОЛО

Бартахиин нүхэн
буртаг тайгые түрижэ,

Барилгын нэрьеэн
хон жэнгые һэрээгээ.

Ажалай хүсые
баатар зоригтод үсхэжэ,

Ажалшан араднай
бодхоо гигант ПВЗ-ээгээ.

Орденто заводһоо
паровозууднай һубарилдаад,

Омогорхол дуудан,
урагшаа шуумайна

Байгалай эрьеэр
баруулжаа, зүүлжээ табилхадаа,

Бурят арадай
солые тараан хуугайлна.

Зүйр жэгдэ вагонууд
зуралзанад һуршадал,

Зосоонь харабал:
модон,
консервэ,
шэл.

Агуухэ барилгын
шэнэ станци дээрэ

Ашааниинь бууха—
Улан-Удын квитанцитай...

Бурят-Монголнай —
хүсэтэ шэнэ орон,

Бушуу хүгжэнэ
Ленин—Сталинай
туг доро...

Гүрэн түрэ болоһоор
гушан жэлэй ойн

Гүн ехэ баярай
эршэ хүсэн замханагүй.

Үнэн зүрхэнһөө
үргэһэн магтаал. шүлэгэйм

Үгэнүүдынь үсөөдөөд,
баярай захада хүрэнэгүй.

Театрын Ордон дээр
хүбүүн, басаган-ханинар

Тэгүүлнэ урагшаа,
Улаан тугынь далбана.

Тэрээн шэнгеэр,
Сталинска хуулиин наран доро

Түрэл арадни
коммунизм тээшэ дабшана.

Баргажан, Хори,
Боргой, Түгнын ажалшадай

Баран бидэнэй
баярай эхин—Москва.

Бурят-Монголнай
баатар мэргэн багшатай—

Булад партиин
Ленинско-Сталинска ЦК!

Түрүү командын амжалта

Улан-Удын пристаниин нүхэр М. Н. Сахаровскийн капитантай «Леваневский» гэжэ пароходой командын коллектив советскэ Бурят-Монголой республикын 30 жэлэй ойе горьтой амжалтатайгаар угтажа байна. Энэ команда ашаа шэрэхэ май һарынгаа даалгабарине болзорһоонь 6 үдэр урид — майн 25-да 107 процент дүүргээд, мүнөө тус пароход ээлжээтэ рейсдэ гараба.

Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа графигай ёһоор шэрэжэ, хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ гэһэн уялгаяа энэ пароходой команда навигациин түрүүшын үдэрһөө эхилэн, нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Л. Бондаренко.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАДАЙ АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

Түсэбһөө гадуур миллион тонно ашаа шэрээ

Улан-Удын депогой хүндэ ашаанай паровозуудые жолоододог машинистнууд республикынгаа 30 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтаба. Нормоһоо хоёр дахин ехээр ашаа тээһэн паровозуудые Улан-Удэ — Мысовая станцинуудай хоорондо жолоодожо, үнгэрэгшэ 5 һара соо тэдэнэр түсэбһөө гадуур миллион шахуу тонно арадай ажахын ашаа шэрэбэ.

Улан-Удэ станциин коллектив поезднуудые түргэн методээр хүлеэн абаад, тэдэниие саашадань замдань үдэшэнэ. Ашаатай ерэһэн поезднуудые 60—70 минута соо барихын орондо, 35—40 минута соо шалгажа үзөөд, саашань ябуулна. Тиигэжэ 30 мянган вагоно-час алмаһан байна.

Машинистнууд Школин, Бурлаков гэгшэдэй халаанайхид стахановскаар ажаллажа, поезднуудые холбохо даалгабаряа нэгэ хахад дахин дүүргэнэ.

Коммунист Слаутын хүтэлбэрилдэг вагонно депогой коллектив вагонуудые заһабарилха табан һарынгаа программые болзорһоонь урид дүүргээд, майн 30 хүрэтэр түсэбһөө гадуур 20 вагон заһабарилжа, арадай ажахын ашаа шэрэлгэдэ зорюулба. Депогой вагонуудые хабсардаг цехын коллектив табан һарынгаа программые үлүүлэн дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гараа.

А. Звержевич.

Уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ

Хабарай тарилгада орохынгоо урда тээ Яруунын мяханай совхозой механизаторнууд республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаа һэн. Тэдэнэр мүнөө абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, ойн баярай үдэрые угтаба. Тарилгын урда тээхи хүдэлмэри түргөөр, һайн шанартайгаар хэгдэжэ дүүргэгдээд, орооһото культурануудай тарилга агротехническэ эрхим болзорто 6—7 хоног соо үнгэргэгдөө. Ороoһото культурануудай 91,2 процентнь хэрээһэлүүлэн таригдаба. Пар хахалха түсэб бүри майн 22-то дүүргэгдээд, һая болотор түсэбһөө гадуур ехэхэн газар хахалагдаа. Мүн зелёнко тариха газар бэлдэгдэжэ дүүрэхэ болоо. Трактористнууд Д. Нимаев, И. Днепровский, Ф. Добрынин гэгшэд халаанайнгаа даалгабарине хододоо 110—140 процент дүүргэнэ.

Ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн механик Нимбуевай № 1 тракторна бригада совхозой дирекциин ба партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаба.

Ж. Бадмаев.

Модошодой амжалта

НОВО-ИЛЬИНКА. **(Телефоноор абтаба).** «Бурмонголлес» трестын Хандагатайн леспромхозой коллектив республикынгаа 30 жэлэй ойн һайндэрые амжалта туйлан угтахын түлөө бүри март һарада дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгаа.

Мүнөө манай леспромхозой коллектив абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Модошод стахановскаар ажаллаһанай ашаар 5 һарынгаа модо бэлэдхэхэ түсэбые майн 27-до дүүргээд, түсэбһөө гадуур 3000 кубометр модо отолоо. Мүн модо шэрэлгээр түсэбөө үшөө майн эхеэр дүүргээд, түсэбһөө гадуур 15 мянган кубометр эрхим шанартай модо түрэл ороноойнгоо шэнэ барилгануудта ябуулаабди.

Манай коллектив туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, июниин 10 хүрэтэр хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргажа байна.

Л. Хальбаев, Хандагатайн леспромхозой директорые политическэ талаар орлогшо.

Мал үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэбэ

Мүнөөдэр республикамнай 30 жэлэйнгээ ойе һайндэрлэжэ байна. Энэ алдарта үдэрые республикын ажалшад амжалтата ажалаараа угтахын түлөө эсэшэгүйгөөр оролдоо.

Зэдын аймагай Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшад мүн лэ эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, нилээд ехэ амжалта туйлаба. Тэдэнэр табан һарын турша соо малажал хүгжөөхэ жэлэйнгээ түсэбые бүхы түрэлэй малаар болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байгаа. Тиин үгэһэн үгэеэ үнэн хэрэг дээрэ бэелүүлэн, мал үсхэбэрилхэ түсэбөө майн 15 болотор адуу морёор — 103 процент, эбэртэ бодо малаар — 106,3 процент, хонёор — 108,3 процент, гахайгаар — 213 процент дүүргээд, майн 30 болотор нилээд олон толгой шэнэ түл абаһан байна. Эндэхи малшад бүхы малаа хүсэ шадал һайнтайгаар зунайнь байрануудта оруулба. Иигэжэ тус колхозой малшад республикынгаа 30 жэлэй ойн һайндэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтаба.

Д. Доржиев.

Ленинско-сталинска национальна политикын илан мандалга

А. У. ХАХАЛОВ, КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой Секретарь

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революцини үрэ — Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын тогтоогдоһоор 30 жэлэй ой гүйсэбэ.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ эрэ нээгээ, хуушанай капиталистическэ байдалһаа шэнэ социалистическэ байдалда үндэһөөрөө эрьен орохо ябадал бэелүүлээ, национальна дарлалта ба национальна зүришэлдөөе эсэслэн усадхаа. И. В. Сталинай хэлэһэнэй ёһоор, тэрэ хадаа «нэгэ сохилтоороо национальна дарлалтын гэнжые таһалаад, арадуудай хоорондын хуушан харилсаануудые эрид хубилгаа, хуушанай национальна харшалдаае һандаргаа, арадуудай хоорондын хани холбоной хүрьһые сэбэрлэжэ үгөө, Россидахиһаа гадна, мүн Европа ба Азидахи ондоо национальностьнуудай ахадүүнэрэй зүгһөөородой пролетариадта этигэдэг, найдадаг ябадал түйлаа» (Зохёолнууд, 5-дахи том, 185-дахи нюур).

Советскэ гүрэн оршон мандажа байгаа түрүүшынгээ үдэрһөө хойшо национальна тэгшэ эрхэгүй ябадалда ба дарлалта үүдхэгшэ хаанта-колониальна системэдэ эсэс табихаһаа гадна, мүн өөрынгөө этнографическа ба национальна база дээрэ бүхы арадуудай сүлөөтэйгөөр хүгжэлгэ соносхоо һэн, тэрэнь «Россин арадуудай эрхын декларации», «Ажалша ба дарлагдаһан арадуудай эрхын декларации» гэхэ зэргын түүхэтэ документнууд соо тодорхойгоор найруулагданхай байдаг. Советскэ гүрэн арадуудай өөһэдыгөө тодорхойлхо ба тэдэнэй сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ эрхэ соносхоһоо гадна, мүн Россин урдань дарлагдадаг байһан арадуудай дунда национально-гүрэнэй байгуулалта бодото дээрэнь бэелүүлжэ, советскэ автономинуудые эмхидхэжэ эхилһэн байна.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революцин иламсаар, советскэ засагай тогтоогдоһон дары тэдэ эрхэнүүдые бурят-монгол арад эдлэхэ аргагүй байгаа бэлэй. Гүрэн түрэеэ бүридүүлхэ ба Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республика байгуулха арга боломжонууд дотоодын контрреволюцие илаһанай ба гадаадын интервентнүүдые Дальна Востогһоо намнаһанай һүүлээр лэ бии болоһон юм.

Советскэ автономи тухай шиидхэбэрые бурядууд үшөөл хүлеэһээр гэжэ нүхэр Сталин бүри 1920 ондо «Россидахи национальна асуудал тушаа советскэ засагай политика» гэһэн статья дотороо бэшээ һэн.

Хойто жэлынь бурят-монголнуудай автономно хоёр область: нэгэнинь —Иркутска губерниин составта, хоёрдохинь — Дальне-Восточно республикын составта байгуулагдаһан юм. Хожомынь, 1923 оной майн 30-да, нүхэр Сталинай дурадхалаар ба өөрынь хабаадалгатайгаар Бүхэроссийска Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй Президиум бурят-монголнуудай автономно хоёр областине Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республика болгон нэгэдхэхэ тухай шиидхэбэри гаргаа һэн.

Энэ түүхэтэ үдэр бурят-монгол арадай һайндэр боложо тогтонхой.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын тогтоогдоһон сагһаа хойшо 30 жэл үнгэрөө. Бурят-Монголой ажалшад өөрынгөө арюун дурасхаалта һайндэрые тэмдэглэхэ зуураа, алдарта гушан жэл соо тэмсэжэ, илажа гараһан зам тээшээ омогорхолтойгоор эрьен хаража, Коммунистическэ партидаа, түрэл Советскэ правительстводаа ехын ехэ баясхалан хүргэнэ.

Үнгэрэгшэ 30 жэл хадаа Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын туйлай ехэ дэбжэлтын ба һалбаран бадаралгын, ажахын болон культурын далайса түгэс байгуулалтын жэлнүүд, хүгжэнхэй томо социалистическэ промышленностьтай, томо социалистическэ хүдөө ажахытай, удхаараа социалистическэ, формоороо национальна баян культуратай түрүү республика болголгын жэлнүүд байгаа.

Бурят-Монголнай агууехэ социалистическэ Эхэ оронойнгоо тэгшэ эрхэтэй арадуудай хани барисаата бүлэ соо, Советскэ Союзай гол ба таһаршагүй хубинь болоод, олон зуун жэлэйнгээ гээгдэлые холо хойно орхижо, түрүү советскэ социалистическэ республиканuудай зэргэдэ дабшана.

Ленинско-сталинска национальна политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй үндэһөөр, агууехэ ород арадай үнэн һайхан сэдьхэлэй туһаламжа ба дэмжэлгын ашаар, партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын болон нүхэр Сталинай өөрынь саг үргэлжын анхарал, оролдолгодо хүртэжэ бурят-монгол арад республикын бүхы ажалшадтай хамтадаа политическэ, экономическа ба культурна хүгжэлтын хэрэгтэ түүхэтэ богонихон болзор соо асари ехэ алхам хээ, өөрынгөө республикые һалбаран мандажа байгша индустриально-колхозно республика болгоо, мүнөө Советскэ Союзай бүхы арадуудтай хамта партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжээд, **коммунизм байгуулха замаар найдамтай дабшажа байна.**

* * *

Революцин урда тээхи Бурят-Монголдо промышленность гэжэ байгаагүй шахуу һэн, нүүдэл ба хахаднүүдэл малажалтай, тон ахир газартаряалантай гээгдэнги хүдөө ажахын орон байгаа. Республикын байгаалиин угаа ехэ баялигууд ойроо хүртөөгүй хэбтэһэн юм.

Индустриализациин политика бэелүүлэн, Коммунистическэ парти ба Советскэ гүрэн болбол экономическа талаараа урдань гээгдэнги байһан национальна заха хизаарнуудта, илангаяа Советскэ Союзай зүүн районуудта промышленна гуламтануудые бии болгохын тула угаа ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ республика доторнай промышленна томо предприятинууд баригдаа. Энээнэй эсэстэ мүнөө сагай томо промышленность байгуулагдажа, Бурят-Монголой экономическа түхэл шарайн үндэһөөрнь хубилгаа, хүсэтэ томо промышленностьтай республика болгон хүгжөөгөө. Улан-Удын паровозо-вагонно завод — орон соогоо томо ба эрхим шэнэ техникээр зэбсэглэгдэһэн завод, оронойн Зүүн зүгтэхи томонууд предприятинуудай нэгэн болоһон мяха-консервын комбинат, шэлэй механизированнэ завод болон бусад олон предприятинууд байгуулагдаа.

Ой модоной промышленность нилээд хүгжөө. Мүнөө энэ промышленность тон баян техникээр зэбсэглэгдэнхэй, коммунизмын агууехэ барилганuудта, оронойн промышленностиин эгээн шухала һалбаринуудта олон миллион кубометр модо үгэнэ. Барилгын материалнуудай, эдеэ хоолой, хүнгэн, нютагай промышленность болон бусад һалбаринууд түргэнөөр хүгжэнэ. Промышленностиин шэнэ һалбари — Галуута-Нуурай орондо хүрин нүүрһэнэй баян запастай һалбари байгуулагдаа. Бурят-Монголдо социалистическэ байгуулалтын бэелүүлэгдэжэ байха үе соо томо промышленностиин 300 гаран предприятинууд баригдаа.

Бурят-Монгол хадаа харгы замаар тон муу газар байһан юм. Мүнөө бүхы оронтойгоо, мүн республика соогоо түмэр замуудаар, автомобильна харгын магистральнуудаар холбоотой. Улан-Удые республикын экономическа шухала олохон районуудтай холбоһон түмэр харгы баригданхай. Гол мүрэнүүдтэ суднаар ябалгын хэмжээн оло дахин ехэ болгогдоо, холын ба хойто районуудтай авиацяар харилсалга һайжаруулагдаа. Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүд элдэб янзын болоо. Телефоноор, телеграфаар гү, али радиогоор республиканска центртэй харилсадаггүй нэгэшье нютаг республика дотор байхагүй.

Улан-Удэ город промышленна томо центр, тэрэшэлэн административна ба культурна центр болоо. Үнэндөө томохон лэ деревни байһан Улан-Удэдэ мүнөө хэдэн зуу мянган һуурин зон бии. Шэнэ городууд, хүдэлмэришэнэй тосхонууд байгуулагдаа.

Промышленностиин хүгжэхэтэй хамта хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй олон тоото кадрнууд, тэдэнэй тоодо хүдэлмэришэдэй мэргэжэлтэй кадрнууд үндэһэн национальностиин дундаһаа урган гараа.

Республика дотор томо промышленность байгуулха, хүгжөөхэ хэрэгтэ агууехэ ород арад угаа ехэ туһа хүргөө. Түрүү техникээр зэбсэглэгдэһэн заводуудые байгуулхын тулада мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд хэрэгтэй байгаа. Советскэ Союзай бүхы нютагуудһаа, нэн түрүүндэ индустриальна томо центрнүүдһээ республикадамнай туһалхаяа олон мянган хүдэлмэришэд ерэһэн, тэдэнэй олонхиньород хүдэлмэришэд байһан юм.

Сталинска шэнэ табанжэл соо республикын промышленность бүри хүсэтэйгөөр улам саашадаа хүгжэхэ юм. Республикын промышленностиин шухала һалбаринуудые түргэнөөр хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан хэдэ хэдэн тогтоолнууд һүүлэй хоёр жэл соо Союзна Правительствоор гаргагдаһан байна. Тус тогтоолнуудтай зохилдуулагдан, мүнөө байһан предприятинуудые шэнэдхэхэ ба үргэдхэхэ, шэнэ предприятинуудые бариха нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилэнхэй, хэгдэхэшье байна. Ой модоной, модо болбосоруулдаг, хүнгэн, эдеэ хоолой, нүүрһэнэй ба металлургическа, нютагай ба кооперативна промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин хэдэ хэдэн шэнэ предприятинууд баригдажа байна.

Бурят-Монголдо угаа элбэг ашагта малтамалнуудые, энергетическэ ресурснуудые шэнжэн олохо хүдэлмэри бүри үргэн далайсатайгаар ябуулагдаха, тиин республикын территориин газар соо байдаг баялигууд коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгтэ зорюулагдан ашаглагдаха юм.

* * *

Республикын оршожо байгаа 30 жэл соо хүдөө ажахыда үндэһэн хубилалтанууд болоо.

Колхозно байгуулалтын илаһанай, колхозно таряашад тухайда Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын асари ехэ анхарал оролдолго гаргаһанай ашаар мүнөө республикын хүдөө ажахы, бүхы ороноймнай хүдөө ажахыда адляар, эгээн томо ба түрүү механизированнэ социалистическэ хүдөө ажахы болонхой.

Партиин Центральна Комитет Бурят-Монголые Советскэ Союзай Зүүн зүгтэхи малажалай томо база болгохо зорилго 1933 ондо табиһан юм. Партиин табиһан түүхэтэ энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд габшагайгаар ажаллажа байна. Республикын бүхы колхозууд малажалай-товарна 3—4 фермэнүүдтэй болонхой. Малажалтай олохон томо колхозуудай фермэнүүдтэнь элдэб түрэлэй 10—15—20 мянган толгой мал бии байдаг.

Колхозууд ашаг шэмэ ехэтэй үүлтэрэй малнуудые, симментальска үхэр, нарин ба нарибтар нооһотой хонидые,ород үүлтэрэй хатарша моридые улам олоор үсхэбэрилнэ. Хонин ажал хүгжөөлгэдэ онсо анхарал табигдана, Гансахан 1952—1953 онуудта хони, ямаадай тоо 300 мянга шахуу толгойгоор олошороо.

Социалистическэ газартаряалан хүгжөөхэ хэрэгтэ мүн лэ ехэ дэбжэлтэ туйлагдаа; Республикын тогтоогдоһон сагһаа хойшо тарилгымнай талмай 3 дахин үргэдхэгдөө. Колхозуудаймнай полинууд дээрэ хэдэ мянган тракторнууд, хэдэн зуун комбайнууд, хүдөө ажахын олон тоото бусад машинанууд хүдэлмэрилнэ. Таряанажалдахи бүхы хүдэлмэриин 90 шахуу процентнь машинын хүсөөр бүтээгдэдэг байна.

Хүсэтэ техникэ хэрэглэһэнэй, агрономическа наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй ашаар хүдөө ажахын культуранuудай ургаса таһалгаряагүй дээшээ гарана. 1951 ондо хуряан абтаһан ороoһо тарянай хэмжээн 1913 оной хэмжээе 2,4 дахин үлүүлһэн байгаа. Мүнөө олон колхозууд гектар бүриһөө 100 пүүдэй ургаса абана.

Республикын колхозуудые электричествотэй болгохо хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Колхозно үйлэдбэриин—газаражалһаа гадна, мүн малажалдахи — хүндэ хүдэлмэри механизировалэгдэнэ. Колхозно томохон хоёр гидроэлектростанци — Зэдэ мүрэн дээрэ баригдаһан Тохойн ба Баргажанай аймагтахи Улюнска гидроэлектростанцинууд энэ жэл ашаглалгада оруулагдахань. Тохойн станци Тэринэ аймагай хоёр МТС-тэ ба бүхы колхозуудта барандань шахуу электроэнерги үгэхэ юм. Тепловой олохон электростанцинууд баригдажа байна, тиин колхозууд, совхозуудтахи ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэрине үргэн ехээр механизациlха услови хангагдана.

Колхозуудай ажахы олон һалбаритай болоно. Тэдэнэй олонхинь малажал, таряанажалай хажуугаар ашаг ехэтэй шэнэ һалбаринуудые—ангай ажахы, шубуунай ажахы, сад тарилга гэхэ мэтые хүгжөөнэ.

Колхозуудай нийтын баялигай ургаһанай хэмжээгээр колхозниигуудай мүнгэн ба натуральна олзонь бүри ехэ болоно. Ажалта үдэртэ улам ехэ продукт хубаагдана. 1952 ондо республика дотор ажалта үдэр бүхэндэ дунда жэшээгээр 2 килограмм үлүүтэй, хэдэ хэдэн аймагуудта 3—4 килограмм хүрэтэр таряан хубаагдаһан байна.

Колхозно деревнидэ гайхамшаг ехэ хубилалтанууд болоо. Механизаторнуудай — түрүү техникэ шудалһан трактористнуудай, комбайнернуудай, механигуудай, шофернуудай ба бусад мэргэжэлтэдэй угаа ехэ арми,—мүнөө хүдөө ажахын хуби заяае шиидхэгшэдэй арми урган гараа. Хэдэн зуугаад агрономууд, зоотехнигууд, ветеринарнууд колхозниигуудай дундаһаа дэбжээд, колхозууд болон совхозуудта ажаллажа байнад. Колхозно хүн зоной ажаhуудалдашье тон ехэ хубилалта болоо. Уйдхарта харанхы ба утаагаар дүүрэн һэеы гэр, муу модон хэрэгсэлнүүд ба амһартанууд огтолон орхигдоо. Мүнөө түрүү колхозниигой бүлэ электричествын гэрэл тунаһан, гоё гэгшын һандалинуудтай, һаруул сэбэр гэр соо байдаг болоо. Тэндэнь һайн амһартанууд, электроприборнууд, оёдолой машина, сепаратор, патефон, велосипед ба халтад гэхэдээ мотоцикл бии байдаг. Колхозниигой бүлынхид ажалайнгаа үдэрые дүүргээд, Москваһаа радиодамжуулга шагнажа гү, али өөрынгөө библиотекэһээ номуудые уншажа, шэнэ газетэнүүд ба журналнуудые хаража гү, али эрдэмээ дээшэлүүлхэ занятии хэжэ амардаг заншалтай болонхой.

* * *

Бурят-монгол арадай формоороо национальна ба удхаараа социалистическэ культура гайхамшаг ехээр һалбаран мандаад, агууехэород арадай түрүү культурын аша түгэс нүлөөн доро хүгжэжэ байна.

Ленинско-сталинска национальна политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар, культурна гээгдэлнай усадхагдаад, мүнөө национальна культурын бодото бадаралта бэелүүлэгдэжэ байна. Үзэг бэшэг мэдэдэггүй, үтэли харанхы байһан Бурят-Монголнай мүнөө үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэхэ зонтой республика болонхой. Культурна эмхи зургаанууд манайда олоор байгуулагдаа. Мүнөө республика дотор 700 шахуу эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинууд бии, тэндэ зуу мянга үлүүтэй һурагшад һурана. Эдэнэй тоо 1923 онойхиһоо зургаа хахад дахин олон болоо. Бүгэдэнийтын долоон жэлэй һуралсал, харин Улан-Удэ городто—арбанжэлэй һуралсал бэелүүлэгдэжэ байна. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ республикын һургуулинуудай 8 — 10 классуудта 1923 онойхиһоо 28 дахин олон үхибүүд, 5—7 классуудта 9 дахин олон үхибүүд һураһан байха юм. Оло мянган хүбүүд, басагад дунда ба дээдэ һургуулинуудые дүүргэнэ.

Республикада шухала национальна интеллигенциин кадрнуудые бии болгохын тулада, Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын анхарал оролдолгын ашаар, дээдэ ба тусхай дунда һургуулинууд нээгдэһэн байгаа. Мүнөө республикын педагогическа, багшанарай, зооветеринарна институдууд, 12 тусхай дунда һургуулинууд арадай ажахын ба культурын элдэб һалбаринуудта хэрэгтэй, мэргэжэлтэдэй кадрнуудые бэлэдхэнэ. Олон зуун залуу хүнүүд республикаһаа гадуур — Москвагай, Ленинградай ба оронойн ондоо ВУЗ-уудта һуража байна. Үбсүүндээ университетскэ значок зүүһэн хүнүүд улам бүри олон болоно.

Эхэ орондоо бүри ехэ аша туһа хүргэхын тулада эрдэм шудалха, хүн түрэлтэнэй культурын, түбхын түрүүн, ородой түрүү культурын туйлалтануудые шудалха гэһэн бурят-монгол арадай залуу үетэнэй эрмэлзэлгэнь тон һайшаалтай. Энээниие тодоруулан баталхын тулада олон жэшээ дурдажа болохо байгаа, гэбэшье нэгыел харуулаад хизаарлая. Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой үншэнэй хүдэлмэришэн-стахановец Василий Яковлевич Олзоевой бүлэдэ 8 үхибүүд бии юм. Дүрбэн үхибүүдынь дээдэ һургуули дүүргээд, арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлмэрилдэг. Басагадайнь нэгэн — энэ жэлдэ мединститут, хүбүүдэйнь нэгэн — хүгжэмэй училищи дүүргэхэ юм. Үшөө нэгэ басаганиинь пединститудай гурбадахи курсада һурана. Олзоевой одхон хүбүүниинь долоон жэлэй һургуули дүүргэхэеэ байна, угаа ошоторoo инженер болохо хүсэлэнтэй. Эгээлэй советскэ хүнэй, тэрэнэй бүлын хуби заяаниинь иимэ һайхан лэ! Урдын Бурят оронойн бүхы Зүүн зүгтэхи дээдэ эрдэмтэй хүнүүдэй тоонь хүдэлмэришэн Олзоевой бүлынхидэй шэнээн байһые хараадаа абабал, бурят-монгол арадай али тухай ехэ амжалта туйлаһаниинь эли боложо үгэнэ.

Арадай театральна, хүгжэмэй ба уран зурагай искусство амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Оперо ба баледэй театр,ород драмын, бурят-монгол нүүдэл театрнууд ба филармони республикын столицада хүдэлмэрилжэ байдаг. Оперно театрын һүртэй һайхан байшан, уран зурагай мастерскойн байшан үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ ашаглалгада оруулагдаа, эдэ хадаа манай арадай искусствын һалбаран бадархын тулада табигдадаг сталинска анхарал оролдолгын эли тодо шэнэ жэшээ мүн.

Бурят-монгол хэлэнэй фонетическэ онсо илгаада, национальна уран зохёолой литературын онсо илгаада тон тааруугаарород алфавидые үндэһэ болгон өөрын үзэг бэшэг зохёоһон ябадал, единэ литературна хэлэнэй амжалтатайгаар бүридэлгэ — манай арадай культурна хүгжэлтын эли тодо гэршэ жэшээ болоно.

Хэблэл, хэблэлгын хэрэг, радио, кино үргэн далайсатайгаар хүгжөөгдөө. Манайда республиканска 3, аймагай ба городской 28 газетэнүүд хэблэгдэдэг. Ном хэблэдэг издательство бии. Гансахан нёдондо жэл тус издательство 130 гаран ондоо ном хэблэн гаргаа. Бурят-монголнууд түрэлхи хэлэн дээрээ Марксын, Энгельсын, Ленинэй, Сталинай мүнхэ зохёолнуудые шудална. Ородой ба дэлхэйн уран зохёолой литературын классигуудай—Пушкинай, Некрасовай, Толстойн Шекспирэй, Шиллерэй, Горькиин, Маяковскиин мүн элитэ ехэ советскэ уранзохёолшодой зохёолнуудай оршуулганууд хэблэгдэнэ.

Гушан жэлэйнгээ ойе угтуулан республикын асариһан нэгэ гайхамшагта туйлалтань — кадрнуудай ургалта мүн болоно. Олонийтын гүрэнэй ажал-ябуулагшадай, үйлэдбэриин командирнуудай, инженернүүд болон техникүүдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, врачуудай, багшанарай, научна хүдэлмэрилэгшэдэй — докторнууд ба кандидадуудай, уранзохёолшодой, артистнуудай, уранзураашадай ба композиторнуудай олон тоото кадрнууд, Ленин — Сталинай агууехэ хэрэгтэ, түрэл Коммунистическэ партидаа, Советскэ правительстводаа хизааргүй үнэн кадрнууд арадай гүн дундаһаа ургаа.

Бурят-монгол арадай элүүр энхэ байхын тулада советскэ засагай зүгһөө ходоодо анхарал табигдадаг байна. Мэргэжэл түгэс олон врачуудтай ба дунда эрдэмтэ медицинскэ дэлмэрилэгшэдтэй медицинскэ 600 гаран эмхи зургаанууд ажалшадай элүүрые сахин хамгаална. Курортнууд, санаторинууд ба амаралтын гэрнүүд байгуулагдаа.

Хаанта засагай үедэ наһа болоод бүридэжэ амжаагүй, гээгдэнги байһан бурят-монгол арад советскэ байгуулалтын эрхэбайдалда, ленинско-сталинска национальна политикын илан мандаһанай ашаар, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр шэнэ социалистическэ наһа болон өөрынгөө духовно шэнжээр, морально-политическэ шанарнуудаа пара буржуазна нацануудһаа ондоо наһа болон хүгжөө.

Агууехэород арадай үзүүлһэн байһан ба үзүүлжэ байгаа сэтгэл шэнгэн ехэ туһаламжань социалистическэ нацануудай, тусхайлан манай бурят-монгол социалистическэ нацин бүридэн хүгжэхэдэ угаа ехэ үүргэ дүүргээ. Социалистическэ нацануудай бүридэлгэ түүхэнь—манай олонацинальна советскэ Эхэ оронойн арадуудай ажахын-политическэ ба культурна хүгжэлтын хэрэгтэ, социалистическэ байгуулалтын хэрэгтэ ород арадай зүгһөө саг үргэлжэ, улам ехээр үзүүлдэг туһаламжын түүхэ мүн. Энээнэй Бурят-Монголой АССР-эй гүрэн мандажа байгаа 30 жэлэй түүхэ эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Энэ гушан жэл соо республикын ажахын ба культурна байгуулалтын хэрэгтэ гайхамшаг амжалтанууд туйлагдаа. Тус амжалтанууд советскэ байгуулалтын дайсадта эсэргүү хатуу шанга тэмсэл соо, буржуазна националистнуудые гам хайрагүй гөөр бута сохиһоной ашаар бэелүүлэгдээ.

* * *

КПСС-эй XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблеманууд» гэһэн И. В. Сталинай гениальна зохёолой гарахатай хамта республикынгаа байгаалиин баялигуудые, экономическа угаа ехэ ресурснуудые бүхы талаарнь шэнжэлхэ ба ашаглаха, үйлэдбэриин хүсэнүүдые зүбөөр байрлуулжа табиха, промышленность ба хүдөө ажахыгаа улам саашань хүгжөөхэ, советскэ хүнүүдэй материальна ажана байдалые ба культурна хэмжээе таһалгаряагүй дээшэлүүлхэ ябадалтай холбоотой хэдэ хэдэн шэнэ ба орёо зорилгонууд советскэ Бурят-Монголой урда табигдаа.

Коммунистическэ байгуулалтые практикаар дэбжүүлэгдэһэн эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ республикын партийна, советскэ, ажахын ба научно-шэнжэлэлгын организацинуудай ажал-ябуулга зорюулагданхай. Бурят-Монголой ажалшад эдэ, эгээн харюусалгатай зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын зүгһөө эгээн анхаралтай удхалдалгаар, халуун дэмжэлгээр угтадана.

«Бурят-Монголой республика Советскэ Союзай эгээн холын республика юм. Тиигэбэшье, Бурят-Монголой республикын тогтоогдоһон сагһаа хойшо мүнөө хүртэр советскэ засагай, манай ленинскэ партиин зүгһөө тус республикада... долоо анхаралтайгаар хандадаг, нүхэр Сталин өөрөө саг үргэлжэ анхаралтайгаар хандадаг байһые хэлэхэ ёһотой байнабди»—гэжэ нүхэр Молотов 1936 ондо, Кремльдэ Бурят-Монголой ажалшадай түлөөлэгшэдэй уулзалга дээрэ хэлээ һэн.

Тиимэ туһаламжа ба анхаралнай манай республика оршон байгаа гушан жэлэйнгээ туршада ходо үзэжэ байгаа. Энэнэй ашаар Бурят-Монголой ажалшад сталинска табадахи табанжэлэй асари ехэ программа бэелүүлхын түлөө бүри эршэмтэйгээр ба зорилтотой ажаллан республиканга 30 жэлэй ойе тэмдэглэхэ, ажахы ба культурна байгуулалтын бүри гайхамшаг шэнэ амжалтануудые туйлахань лабтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Шэлэй механизированнэ завод. 2. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой племенной залуу мал.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Бурят-Монголой АССР-эй байгуулагдаhанай 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, мүн ажахын ба культурна байгуулалтын талаар туйлагдаhан амжалтануудай түлөө хүдөө ажахы, промышленностиин, транспорт ба культурын ехэ бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые 1953 оной майн 29-нэй үдэр Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Байкало-Кударын аймагhаа 39 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй дунда — XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан К. И. Петрова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Т. Д. Сычев, Дубининска загаhанай заводой губшуурай бригадын бригадир М. А. Тугарин, Кабанскын МТС-эй комбайнер П. А. Гренцев ба бусад.

Баргажанай аймагhаа 44 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй дунда — Вороширловай нэрэмжэтэ колхозой загаhашан И. Н. Богатых, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой пастух А. Базарова, Баргажанай леспромхозой тракторист К. Г. Кусов, Усть-Баргажанай загаhанай комбинадай нимгэн түмэрөөр банка хэхэ цехын начальник В. Н. Колмаков ба бусад.

Баунтын аймагhаа 33 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй дунда — Калининай нэрэмжэтэ колхозой ангуушан М. Басаулова, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой оро үсхэбэрилэгшэ А. Л. Догончин, Кедровскэ врачебнэ участогые даагша Н. Н. Поддаева ба бусад.

Бичурын аймагhаа 74 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй дунда — ажалшадай депутадуудай Бичурска сельсоведэй түрүүлэгшэ Ф. А. Авдеев, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ К. Ф. Иванов, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Л. Игумнова, Бага-Куналейн МТС-эй тракторист А. Т. Паньков, Бичурска сахарна заводой халаанай инженер Г. Г. Павлов, Окино-Ключевскоийн МТС-эй комбайнер Д. Перевалов ба бусад.

Зэдын аймагhаа 35 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Боргойн совхозой ахалагша хонишон Ц. Г. Цыдендоржиев, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хонишон С. Б. Цымпилова, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой луговод Ч. Батожапов, Гэгээтэйн МТС-эй комбайнер Ж. Доржиев ба бусад.

Ярууны аймагhаа 59 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй дунда —«Коминтерн» колхозой hаалишан Я. Ж. Бадмаева, загаhанай заводой директор С. М. Банщиков, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой моришон Ванчиков, ажалшадай депутадуудай Ульдиргын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Б. Д. Дамдинов, Ярууны мяханай совхозой малшан С. А. Жигмитова, Баруун-Ульдиргын эхин hургуулине даагша И. Чернова ба бусад.

Заиграйн аймагhаа 140 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда —«Улаан-Эхирик» колхозой hаалишан Д. А. Аюшеева, Шулуутайн леспромхозой шофер Д. Г. Балданов, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тариаанажалай бригадын бригадир, Социалистическэ Ажалай Герой С. К. Киселев, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хартаабхын үндэр гасын мастер Л. П. Шурыгина, Ново-Брянска МТС-эй тракторист Ф. Маслов, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Д. Р. Раднаева, Горхоной загай дистанциин замай обходчик М. Кильминик ба бусад.

Закаменай аймагhаа 39 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша адуушан Б. Гармаев, «1-ое Мая» колхозой hаалишан Г. Дондокова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. А. Цыбиков, Закаменай МТС-эй трактористка Ц. Ш. Гайдаруева ба бусад.

Иволгын аймагhаа 47 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — «Коммунизм» колхозой хонинной-товарна фермые даагша Б. П. Вампилова, «Улаан-Оронго» колхозой луговод Жапов, Саянтын МТС-эй тракторна бригадын бригадир Н. М. Трифонов, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Г. Г. Рудкина ба бусад.

Кабанскын аймагhаа 42 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Кабанскын загаhанай заводой загаhашан Н. Бахадеева, Посольско хүдөөгэй клубые даагша Г. Д. Воронов, Кабанска соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын таhагые даагша К. В. Захарков, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой пастух С. А. Тяпкин, Чкаловэй нэрэмжэтэ колхозой шубуушан М. Юрманова ба бусад.

Хэжэнгын аймагhаа 45 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда —Сталинай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Д. Балданова, Чесаныи МТС-эй тракторна бригадын бригадир С. Шамсутдинов, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой түмэршэ дархан М. Ш. Шойжапов ба бусад.

Кударын аймагhаа 43 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — «Комбайн» колхозой хонишон Н. П. Кузьмин, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Ц. О. Очиртарова, «Путь Октября» колхозой тариаанажалай бригадын бригадир Ф. М. Яковлев ба бусад.

Курумканай аймагhаа 46 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлгын бригадын бригадир М. Т. Бадмаев, Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ П. С. Будаев, Хрущёвой нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Ц. Б. Евреев, аймагай главна ветеринарна врач Л. И. Этингов ба бусад.

Кяхтын аймагhаа 38 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Сухын арhанай заводой хүдэлмэрилэгшэ Д. Г. Батуева, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой моринной-товарна фермые даагша Л. Х. Данжуров, Кяхтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн директор Р. Ф. Тугутов, Кяхтын гуталай фабрикын хүдэлмэришэн Д. Д. Сутемьев, Кяхтын МТС-эй трактористка У. Б. Юмсунова, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Г. Г. Чагдурова ба бусад.

Мухаршэбэрэй аймагhаа 82 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда —Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Н. Е. Алексеев, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой тариаанажалай бригадын бригадир Ц. Б. Будаев, Калининай нэрэмжэтэ колхозой эхин парторганизациин секретарь Л. А. Васильев, Гашейн МТС-эй комбайнер М. Ф. Иванов, «Эрдэм» совхозой комбайнер И. Ф. Лоскутников, «Үнэн» колхозой хонишон Ц. Ракшеева, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой садовод Ф. В. Филатов, аймагай главна агроном В. П. Якунин ба бусад.

Ахын аймагhаа 47 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша адуушан Ж. У. Аюшеев, ажалшадай депутадуудай Бурунголой сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Д. Ш. Гомбоев, «Коминтерн» колхозой хонишон Д. Ж. Жартогарова, Орлигой больницын главна врач Т. И. Павловская ба бусад.

Прибайкальска аймагhаа 52 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда —«Заветы Ильича» колхозой түрүүлэгшэ Н. М. Баев, Калининай нэрэмжэтэ загаhа барилгын колхозой загаhашан С. Х. Бурмакин, Итанцын леспромхозой модо таллуулагша П. Ф. Левинцев, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой шурыгинска звеногой звеньевой А. Н. Макарова, «Путь к коммунизму» колхозой hаалишан А. Е. Патрахина ба бусад.

Хойто-Байгалай аймагhаа 32 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Калининай нэрэмжэтэ колхозой оро үсхэбэрилгын фермые даагша И. З. Акотин, Уоянска улаан булангые даагша Е. В. Ичидонова, «Вторая пятилетка» колхозой ангуушан С. И. Платонов, Нижне-Ангарска загаhанай комбинадай загаhа барилгын бригадын бригадир Ю. Я. Саляхутдинов, аймагай больницын медицинскэ сестра А. И. Хингеева ба бусад.

Сэлэнгын аймагhаа 87 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ц. Б. Ачитуева, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговод А. И. Батышев, Сэлэнгын госплемрассаднигай зоотехник В. П. Капустина, Галуута-Нуурай паровозно депогой машинист А. И. Киштымов, Галуута-Нуурай шахтануудай нүүрhэ малтаха машинын машинист Я. Г. Никонов, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Ц. Г. Хайдапова, ажалшадай депутадуудай Юрөөгэй сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Б. Ц. Шарапов ба бусад.

Тарбагатайн аймагhаа 48 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Тарбагатайн МТС-эй тракторна бригадын бригадир И. Д. Бочеев, «Искра» колхозой хонишон М. С. Зайцев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой моришон И. И. Сучков, Ехэ-Куналейн МТС-эй директор Е. С. Юринский ба бусад.

Ториин аймагhаа 41 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Доодо-Бургалтайн долоон жэлэй hургуулиин багша Д. Б. Базаржапова, Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша hаалишан Н. П. Козлова, «Улаан-Тори» колхозой хониной-товарна фермые даагша Ч. С. Осоров ба бусад.

Түнхэнэй аймагhаа 53 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Кыренэй МТС-эй комбайнер Б. И. Ангаев, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тариаанажалай бригадын бригадир Г. Г. Демин, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой ахалагша hаалишан А. Г. Педорина ба бусад.

Хориин аймагhаа 59 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — «Улаан-Одон» колхозой адуушан Р. Б. Балданов, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Д. Д. Доржиева, Хориин леспромхозой шофер Г. Ф. Лонцов, Хориин МТС-эй тракторист П. П. Садовский ба бусад.

Бабушкин городhоо 30 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Мысовая станциин түмэр замай амбулаториин врач А. Е. Грязнова, түмэр замай Мысовско дистанциин замай обходчик А. А. Курбатов, Клюевскэ модоной заводой машинист П. Д. Егорова ба бусад.

Городок городhоо 42 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Холтосон руднигай бурильщик Д. Будаев, № 7 дунда hургуулиин багша А. Н. Садовская, городской электростанциин машинист И. И. Богословский ба бусад.

Улан-Удэ городой городской районhоо 102 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда — Педагогическа институдай доцент В. А. Абрамов, ухибүүдэй № 2 больницын главна врач Н. И. Фокина, № 14 эхин hургуулине даагша А. Г. Смолина, «Механлит» заводой формовщица Е. Г. Баженова, «Красный Восток» промартелиин мастер Г. М. Мощинский, Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой мастер М. А. Петушков, «Бурмонголстрой» трестын штукатур И. А. Столбовских, «Леваневский» пароходой капитан М. И. Сахаровский, филологическа наукануудай кандидат Ц. Б. Цыдендамбаев ба бусад.

Улан-Удэ городой Железнодорожно районhоо 112 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда—№ 65 дунда hургуулиин багша В. В. Англейко, Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой механическа цехын токарь М. Н. Багин, замай Улан-Удын отделениин поездной диспетчер И. В. Глуховский, Улан-Удын моторо-заhабарилгын заводой токарь А. Ф. Кузнецов, Улан-Удэ станциин больницын врач Н. П. Шляхтер, Улан-Удэ станциин вагонно депогой түмэршэ дархан А. Г. Чернего, Улан-Удэ станциин паровозно депогой машинист С. Т. Григорович ба бусад.

Улан-Удэ городой Пригороднэ районhоо 66 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда—Улан-Удын мелькомбинадай слесарь А. И. Батубаев, № 29 эхин hургуулиин багша Н. А. Варфоломеева, Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэн И. В. Галинский, Заудинска поликлиникын врач Н. В. Кошкина, Улан-Удын мяханай комбинадай консервнэ цехын бригадир Н. С. Мудрова, Улан-Удын сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ А. С. Шишкина, модо урадхуулгын конторын участогай начальник Ш. Ц. Цырендоржиев, «Кооптруд» промартелиин слесарь П. Е. Трифонов ба бусад.

* * *

Тэрээнhээ гадна, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум литературын ба искусствын бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые шагнаба. Тэдэнэй дунда—Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрын дирижер В. В. Маймескул, театрын солистнууд С. Б. Доржиев, М. В. Бриткова, О. Н. Фурс, П. М. Ришэ, А. М. Колотов, А. А. Матвеев, бурят драматическа театрын артистка Ю. П. Шангина, ухибүүдэй хүгжэмэй hургуулиин багша В. С. Соколова,ород драматическа театрын режиссер Г. А. Морев, поэт Жалсараев ба бусад.

* * *

БМАССР-эй үйлэдбэриин хүсэнүүдые шудалалгада эдэбхитэйгээр хабаадаhанай түлөө СССР-эй Наукануудай академиин институдуудай ба Иркутска областиин научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай бүлэг научна хүдэлмэрилэгшэд тэрэшэлэн шагнагдаа.

Тэдэнэй тоодо — хүдөө ажахын наукануудай кандидат М. И. Галактионов, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. В. Звонков, экономическа наукануудай кандидат В. А. Кротов, профессор В. А. Ларина, академик В. А. Обручев, профессор-доктор С. В. Обручев, профессор И. М. Разумов ба бусад.

* * *

Республиканска партийна, советскэ ба бусад центральна организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд тэрэшэлэн шагнагдаа.

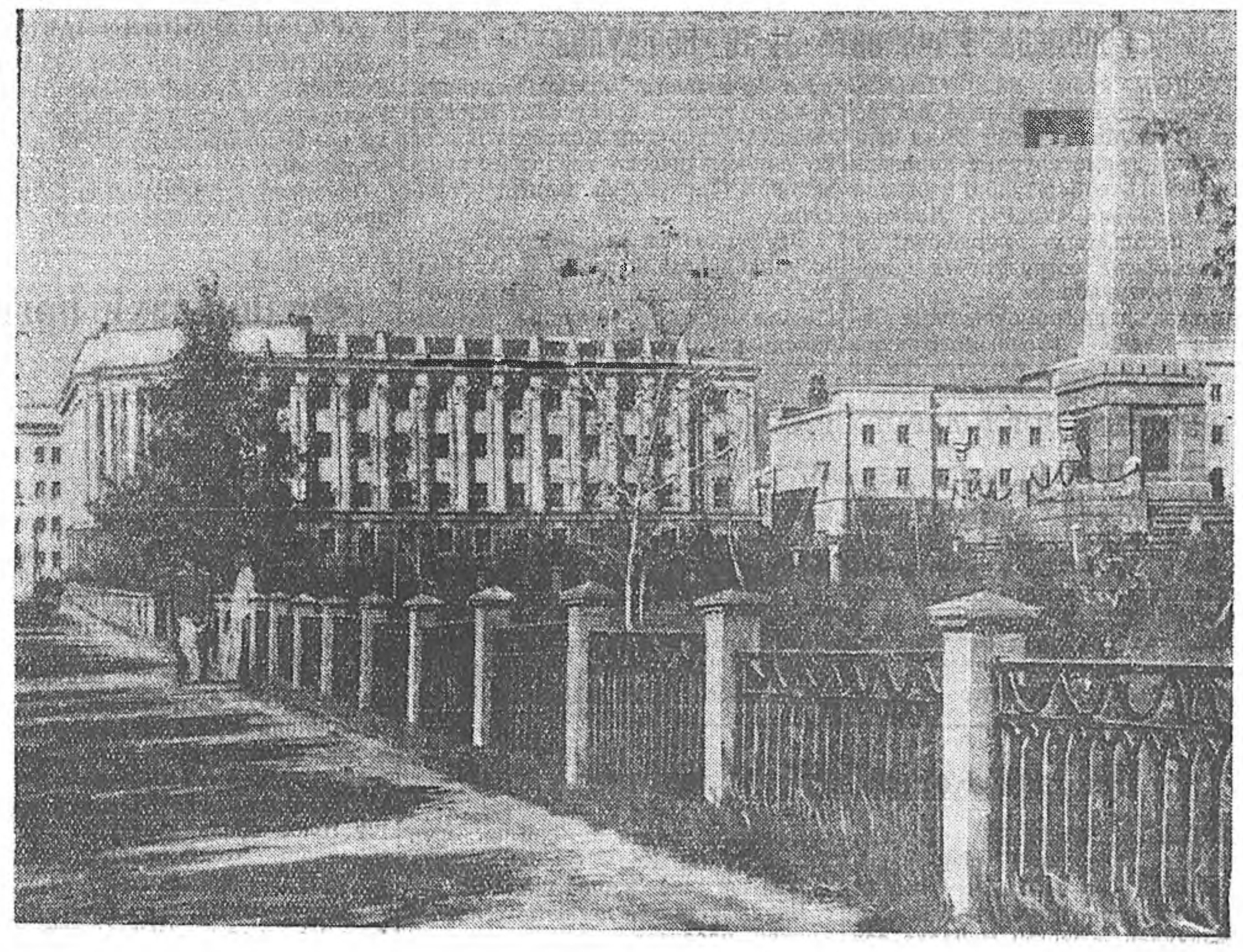

Улан-Удэ. Соведүүдэй талмай ба Соведүүдэй хөрдохи байшан харагдана.

АХАДҮҮ АРАДУУДАЙ АГУУЕХЭ БҮЛЭ СОО БУРЯТ-МОНГОЛНАЙ МАНДАЖА БАЙНА

☆

Жаргалтай hайнаар hуунабди

Советскэ орон дотор ажаhуухада ямар hайхан бэ даа! Бүхы үндэhэ яhатан бултадаа ахадүү мэтэ хани барисаатайгаар, жаргалтай hайнаар ажаhуужа, коммунизм байгуулхын түлөө зориг түгэлдэрөөр ажаллажа байна.

Нёдондо май hара соо Татарска АССР-hээ нүүжэ ерээ hэмди. Эндэхи бурят нүхэднай бидэнние ехэ халуунаар угтажа абаа hэн. Нүүжэ ерэhэн бүлэ бүхэндэ бэлэн гэр байгаа. Гадна, үнеэ, гахай, тахяа, мүн элеэ хоолой зүйлнүүдые үгэжэ, бидэнние тон hайнаар түбхинүүлээ hэн. Энээнэйнь түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй, урматай зоригтойгоор хүдэлмэрилжэ эхилээ hэмди.

Бурят-Монгол республика бидэ татарнуудта эндэхи нютагай зондол адли түрэл болоо. Эгээл тиимэhээ бидэнэр бултадаа—ородууд, бурядууд, татарнууд — республикынгаа гушан жэлэй ойе эрхимээр угтаха гэжэ эрмэлзээбди.

Манай колхоз Худан голой баруун хажуугаар нэмжыhэн үргэн тала нуга газартай. Эндэ малажал, тариаанажалые хүгжөөхэдэ угаа таарамжатай. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхознигуудай оролдолгын ашаар муу бэшэ тариан ургуулагдаа. Энэшье жэлдэ hайн тариа ургуулхын тулада хабарай тарилга агротехническэ болзор соо үнгэргэгдөө. Колхозойнгоо гол баялиг болохо малажалые хүгжэнги, ашаг олзо ехэтэй hалбари болгохын тула манай колхознигууд оролдоно.

Манай колхозой гэшүүд ниитынгээ ажахые улам хүгжөөхын, инаг Эхэ ороноойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллаха байна.

Галим Шайдулин,
Хэжэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Аргадынхидай баяр

Мүнөөдэр Аргада нютагта урдань үзэгдөө дуулдаагүй ехэ баяр боложо байна. Юуб гэхэдэ, энэ нютагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд республикынгаа 30 жэлэй, колхозойнгоо 25 жэлэй ойн hайндэрые нэгэ доро тэмдэглэбэ.

Урдань хаанта засагай үедэ зобожо, тулижа байhан Аргадын малшад советскэ засагай ашаар мүнөө жаргалта хүхюун байдалтай болоо. Олон hалбарита ажахытай болоhон тус колхоз аймаг, республика соогоо эрхим ажалаараа суурханхай. Мүнөө энэ колхоздо малажалай 4 ехэнүүд фермэ бии. Энэ жэлдэ үнэгэ үсхэбэрилгын ажахы эрхилэгдэжэ захалаа. Колхоз өөрын электростанцитай болонхой.

Колхознигуудай hаруул сэбэр гэрнүүд соо электрическэ лампочканууд носоно, радио дуугарна. Полинууд дээрэнь хүсэ ехэтэй 10 гаран трактор хүдэлмэрилнэ. Орооhото культурануудай тарилга агротехническэ hайн болзорто хэгдэжэ дүүрээ. Мүнөө тэжээлэй болон овощной культуранууд тарягдаhан байна. Колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригада энэ хабартаа сабшалан hайжаруулгын ехэ хүдэлмэри хээ.

Н. Молчанов.

☆☆

Ажал, тэмсэл соо хатуужаhан хани барисаан

Гансал Советскэ засагай үедэ hалбаран хүгжэжэ байhан Бурят-Монголой республикын столица — Улан-Удэ городто паровоз, вагон бүтээхэ ба заhабарилха томо ехэ завод бии юм гэжэ дуулаад манай бүлынхид аяар Баруун-Сибириин суута Барабинска үргэн талаhаа 1940 ондо зорюута энэ заводто ажаллахаар нүүжэ ерээ hэн.

Анха түрүүн эндэ ерэхэдэмнай заводто хүдэлмэрилжэ байhан ородууд, бурядууд, казахууд манайхиние тон hайнаар угтажа, өөрынгөө эбтэй эетэй бүлэ соогоо багтаан абаhан юм.

Би бага наhанhаа хойшо токариин мэргэжэлтэй болохо дуратай тула 1941 ондо энэ заводой паровоз хабсаралгын цехтэ токариин hурагшаар хүдэлмэрилжэ эхилээ hэм.

Дүй дуршэлтэй болоhон хуушанай хүдэлмэришэдэй туhаламжаар богонихон болзор соо мэргэжэлтэй токарьнуудай нэгэниинь болоhон байгааб.

Дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ, мүн дайнай hүүлээршье би өөрынгөө оньhото станогые саг үргэлжэ шудалан 6-дахи разрядай токарь болотороо ургааб. Мүнөө паровозой рама, коробко болон бусад шухала зүйлнүүдтэ хэрэглэгдэхэ детальнуудые тоширидоноб.

Манай ороной промышленна предприятинуудта дэлгэрhэн үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үүсхэлнүүдые манай заводой олон тоото хүдэлмэришэд дэмжэн абаа. Токарнэ станогуудай эрьесыень хурдадхаха, хүсыень бүрин ашаглаха гэhэн солото токарь-скоростник Сталинска шагналай лауреат нүхэр Павел Быковэй үүсхэлые би бүрин дэмжэлсээ hэм. Тэрэнэй методоор би 1950 онhоо хойшо хүдэлмэрилнэб.

Советскэ хүдэлмэришэн хадаа ажалай шэнэ методые гансал өөрөө шудалха бэшэ, харин тэрээнээ бусад хүдэлмэришэдэй дунда тараадаг заншалтай. Тиимэhээ, бишье нүхэр Быковэй методые өөрынгөө цехтэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ нилээд туhаламжа үзүүлhэн байнаб. Энээнэй ашаар хажуудамни хүдэлмэрилдэг минии хани нүхэр Бадма Батуев мүнөө хоёр станок дээрэ ажаллажа, халаан бүридөө хоёр—гурбан нормо дүүргэнэ.

Мүн манай цехтэ нэгэ бригадада ажалладаг слесарьнууд Леонид Воротников ба Василий Мархакшинов хоёр паровозой автомадуудые хабсаралга дээрэ хүдэлмэрилжэ, тон hайн амжалтануудые туйлана.

Эбдэршэгүй бата бэхи ахадүүгэй хани барисаан хадаа советскэ хүнүүдые ажалай шэнэ шэнэ амжалтануудта асархаhаа гадна, тэдэнние коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлнэ.

Би партийна хүн бэшэб. Тиибэшье, намайе манай цехын партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Молот Цыденжапович Дондубон хододоо hургадаг, мэдээгүй юумыемни заажа үгэдэг, мэргэжэлыемни дээшэлүүлхын түлөө хододоо оролдолго гаргадаг. Энэ хадаа намда сэгнэшэгүй ехэ туhаламжа гээшэ гэжэ би мэдэрнэб.

Эбтэй хани советскэ бүлэ соо hалбаран мандажа байгаа Бурят-Монгол республикынгаа промышленностиин саашадаа улам бүри хүгжэхын түлөө би өөрынгөө хубитые шадал зэргээрээ оруулнаб. Ажал дээрээ үйлэдбэриин түрүү методые хэрэглэhэнэй ашаар мүнөө 7 жэлэй нормые уридшалан дүүргэжэ, түрэл республикынгаа 30 жэлэй ойн hайндэрые тэмдэглэнэб.

Советскэ Союзай арадуудай жаргалта бүлэ дотор багтан жаргаhан Бурят-Монгол республикын ажалшад Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро нигтаар жагсажа, гушан жэлэй турша дотор гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ манай республика дотор байгуулагдаhан промышленна предприятинуудта мүнөө үдэрhөө үдэртэ ажалай шэнэ шэнэ илалтанууд туйлагдана. Бурядай гигант байhан манай паровозо-вагонно заводой ажалшад энэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые мүн лэ оруулалсана.

Юрий Гребенщиков.
Улан-Удын ПВЗ-гэй токарь.

Эвенк арадай бадаралта

XIX зуун жэлэй түрүүшын хахадта хаанта засагаар сүлэгдэhэн декабрист Кюхельбекер аяар холын Баргажан нютагhаа Александр Сергеевич Пушкинда бэшэг эльгээhэн байгаа. Тэрэ бэшэг доторнь оршон тойрон байгаа дүлии балай тала дайда, үсхэн бүтүү ой тайга тухай дурсагдахаhаа гадна, тэндэ ажаhуудаг «зэрлиг хүнүүд» тухайда хэлэгдээ hэн. Кюхельбекерэй нэрлээшэ тэдэ хүнүүд манай үбгэ эсэгэнэр, тэдэнэй эсэгэнэр байгаа бшуу.

Хаанта засагай хэрзэгы шэрүүн дарлалта доро байhан эвенкийскэ арадта зол жаргал, эрхэ сүлөө Агуу Октябрьска революци асараа. Нойрсон байгаа дүлии балай хизаарые «Аврорын» хүсэтэ нэерээн hэрюулээ. Мүнөө үедэ манай ажалша зондо бүхы эрхэ Сталинска Конституцяар олгогдонхой. Манай Бурят-Монгол республикын хүгжэхэтэй хамта, эвенк арадай ажахы болон культура дэбжэжэ байна. Манай түрэл нютагууд танигдашагүйгөөр хубилаа, урган бадараа.

Би эвенкийскэ дунда hургуулиин долоодохи класста hуралсажа байнаб. Энэ жэлдэ hургуулияа дүүргээд, Алданска горнотехникумдэ ороход хүсэлтэйб. Уула хадын баялигуудые удалжа, Эхэ ороондоо, түрэл арадтаа аша туhа хүргэхын түлөө өөрынгөө бүхы хүсэ шадал, оюун бэлигые зорюулхаб. Манай эвенк хүбүүд, басагад Ленин—Сталинай партиин анхарал оролдолгын ашаар элдэб мэргэжэл шудалжа, арад зондоо алба хэжэ байна. Бишье эрдэм мэргэжэл зоримгойгоор шудалхаб.

Манай арад зондо эрхэ сүлөө, зол жаргал олгоhон агуу ехэ Коммунистическэ партида, советскэ Эхэ орондоо эвенк арад түрэл республикынгаа гушан жэлэй ойн гүйсэhэн мүнөөдэр үнэн зүрхэнэйнгөө гүнзэгы баяр баясхалан хүргэнэ.

И. Тымаулев, Улан-Удын эвенкийскэ hургуулиин hурагша.

Я. А. Малик этигэмжэлгын грамотануудые королевэ Елизавета II-то барюулба

ЛОНДОН, майн 28. (ТАСС). СССР-һээ Великобританида байгаа посол Я. А. Малик майн 28-да этигэмжэлгын грамотануудые королевэ Елизавета II-то барюулба, тэрэнние үдэшэжэ ябаһан СССР-эй Лондон-дохи посольствын харюуцалгата дипломатическа сотрудниггууд королевэтэй уулзуулба.

Этигэмжэлгын грамотануудые барюулха үедэ Великобританиин премьер-министр Уинстон Черчилль, дипломатическа корпусой маршал генерал-майор Гай Солсбери-Джонс ба дипломатическа корпусой вице-маршал Маркус Чек гэгшэд байлсаба.

Этигэмжэлгын грамотануудые барюулһанайгаа һүүлээр Я. А. Малик королевэтэй хөөрэлдэбэ. Премьер-министр Черчилль хөөрэлдөөндэ хабаадалсаба.

Борнхольм арал дээрэхи советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүд дээрэ веногууд табигдаа

КОПЕНГАГЕН, майн 28. (ТАСС). СССР-һээ Данида байгаа миссиин түлөөлэгшэд Борнхольм гэжэ датска аралые гитлеровскэ булимтаргашадһаа суллахэ үедэ байлдаанууд соо наһа барһан советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүд дээрэ мүнөөдэр Аллинге городто (Борнхольм арал) веногуудые табиба.

Веногуудые табиха үедэ Аллинге городой бургомистр Альфред Педерсен, Данин ба Советскэ Союзэй хоорондохи хани харилсаанай Датска общество борнхольмско отделениин түрүүлэгшэ уранзурааша Нильс Легорд гэгшэд байлсаба.

Николай Копернигэй дурасхаалда

ВАРШАВА, майн 28. (ТАСС). Польшодо Коперннгэй ойе һайндэрлэлгэтэй ба Польшын һэргэн мандалгын ойе үнгэргэлгэтэй дашарамдуулан, «Һэргэн мандаха сагуеын байгаалиин ба математическа наукануудай» гэһэн выставкэ Варшавска университедэй библиотекэ соо нээгдэбэ. Тус выставкэ 16 ба 17-дохи зуун жэлнүүдтэ польско культурын, наукын түйлаһан амжалтанууд, тэдэнэй прогрессивнэ шэнжэ шанарые харуулна.

Агуухэ польско астроном Николай Коперннгтэ зориулагдаһан выставкын таһагта «Огторгойн сахарингуудай эрьелтэ тухай» гэжэ тэрэнэй зохёолой эгээн түрүүшээр хэблэгдэһэн экземпляр табигдаба. «Хорюгдоһон номуудай папска список» мүн тэндэ табягдай байна. Агуухэ эрдэмтын энэ зохёол тус списогто оруулагданхай. Копернигэй һургаалые үргэлжэлүүлһэн ба хүгжөөһэн элитэ ехэ астрономууд Галилейн ба Кеплерэй зохёолнууд тэрэшэлэн эндэ харагдана.

Венявскиин нэрэмжэтэ скрипачуудай уласхоорондын конкурсын лауреат Игорь Ивановой хабаадалгатайгаар Ольштынска симфоническа оркестрын концерт майн 25-да Ольштында болобо. Копернигэй хүндэлэлдэ мүнөөнэй польско залуу композитор Миллерэй зохёолһон симфони концертын программада оруулагдаба. Энэ симфони Польшодо түрүүшынхеэ наадагдаа.

Генпальна польско астрономой наһа барһаар 410 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Краковдахи гүрэнэй театр «Коперник» гэжэ спектакль харуулба. Николай Копернигэй нэрэмжэтэ Торуньска университедэй профессорнууд ба студентнууд агуухэ астрономдо зориулагдаһан памятнигай дэргэдэ веногуудые табяа.

Румыниин ой модоной промышленностиин хүгжэлтэ

БУХАРЕСТ, майн 28. (ТАСС). Румыниин территориин дурбэнэй нэгэ хубида ой модон байдаг юм. Тэрэ хадаа тус ороной байгаалиин гол баялигуудай нэгэнниинь болоно. Арадай засагай жэлнүүдтэ 3,5 миллион шахуу гектар газарта модон тарягдаа.

Модо буйлуулха промышленность түргэнөөр хүгжэнэ. Фанерын, саарһанай, целлюлозын үйлэдбэри ургана. Гоё һайхан мебель ба модоор хэһэн бусад эдилнүүд улам ехээр гарягдана. Һүүлэй 4 жэлэй туршада дотор модо хюреэдэхэ 5 завод, фанернэ нэгэ завод ба модон амһарта хэхэ 3 завод худэлмэрилжэ эхилээ. Целлюлозно-саарһанай шэнэ хэдэн комбинат бариха талаар бэлэдхэлэй худэлмэри энэ жэлдэ эхилхэнь. Модоной промышленностьда механическа ба электрическэ хюреөнүүд, модо таллуулха тракторнууд, үргэлтын кранууд ба бусад техникэ бии болоо.

Ой модоной промышленностиин худэлмэрилэгшэдэй ажабайдал һайжарна. Молдогто байдаг Брошутэнь гэжэ королевскэ модо абалгын газарнуудта худэлмэрилжэ байһан худэлмэришэд буржуазно-помещигүүдэй байгуулалтын үедэ харанхы үйтэн байра соо байдаг һэн. Мүнөө тэндэ болбосон гоё олон арбаад байшангууд бии болоо. Худэлмэришэнэй тосхондо радиоузел, клуб, санитарна эмхи зургаанууд бии юм.

Ой модоной промышленностиин худэлмэришэдтэ зориулагдан хэдэн арбаад шэнэ диспансернууд ба түрүүшын туһаламжа үзүүлхэ медицинскэ 1000 гаран пунктнууд байгуулагдаба. Гэр байрын ба культурна барилгада ехэ мүнгэ гаргашалагдана.

Тибедтэхи агротехническэ түрүүшын станци

ПЕКИН, майн 28. (ТАСС). «Женьминьжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Тибедтэхи агротехническэ түрүүшын станци Лхасын ба тэрэ шадарай хүн зоной дунда ехээр алдаршанхай. Станциин дэргэдэ туршалгын ехэ поли бии юм. Тибет руу Арадай центральна правительствын эльгээһэн агрономуудай ба агротехническэ курсын һурагшадай хүтэлбэри доро тэндэ хүдөө ажахын элдэб культуранууды ургуулха талаар ехэ худэлмэри эхилээ. Энэ хадаа Тибедтэ эдэ культуранууды ехээр дэлгэрүүлгын ашагтай байһые тодорхойлхо зорилготой юм. Станциин туршалгын поли дээрэ элдэб сортын капуста, дыни, арбузууд, баруун-хойто ба украинска намарай шэниисэ, 50 гаран сортын хабарай шэниисэ, 10 сортын кукуруза, гаолян ба ячмень, мүн олон арбаад сортын тыквэ, ба бусад овощнууд ургуулагдана. Зүүн-хойто монголой ба советскэ тэжээлэй элдэб янзын сортын ногоонуудые ба элагуудые таряһан участогууд тэрэшэлэн бии юм. Эдэ бүхы культуранууд түргэнөөр эдеэшэдэг, ган гасуурида тэсэмгэй, хүйтэнине дааадаг, бог үбһэнүүдтэ булигдадаггүй байна. Тэдэнэр Тибедэй байгаалида һайнаар ургана.

Агротехническэ түрүүшын станциине эмхидхэлгэ Тибедтэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ ябадалда туһална гэжэ газетэ заана.

Болгариин тосхонуудтахи үхибүүдэй садууд ба яслинууд

СОФИ, майн 28. (ТАСС). Үхибүүдэй зунай садуудай ба яслинуудай тоо Болгариин Арадай Республикын тосхонуудта жэл бүри ургана. Дайнай урда тээ орон дотор садууд ба яслинууд байгаагүй. Үнгэрһэн жэлдэ үхибүүдэй 3500 гаран сад нээгдэбэ. Зунай полевой худэлмэринүүдэй үедэ тэдэнэр тараашадай 182 мянган үхибүүдые хангана.

Энэ жэлдэ Болгариин деревнинүүдтэ ба тосхонуудта үхибүүдэй 4.135 садууд ба яслинууд нээгдээ. Тэдэн соо 190 мянган үхибүүд амарха байна. Үхибүүдэй садуудай ба яслинуудай хүтэлбэрилэгшэдые бэлэдхэхын тула арадай соведүүд 13 курса эмхидхэбэ.

Чжэцзян провинцида шэниисын баян ургаса хуряагдаа

ПЕКИН, майн 28. (ТАСС). «Женьминьжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ жэлдэ Чжэцзян провинцида шэниисын баян ургаса хуряагдаа. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада ургаса дунда зэргээр 10 гаран процент дээшэлээ. Сортовой үрэнүүдээр тарилга хэгдэһэн нэгэнүүдтэ планһаа баян ургаса хуряагдаба.

Чжэцзян провинциин арадай управлениин эдээ хоолой таһаг шэниисын ургадаг районуудта ороо̄ һо эмхитэйгээр худалдан абажа эхилээ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 28. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани майн 28-да иигэжэ мэдээсэбэ:

Үнгэрһэн удэр корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайн дуратанай частьнууд дайсанда эсэргүү нютагай шанартай байлдаанууды хэбэ.

Мүнөөдэр зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 3 самолёт унагаажа, 6 самолёдыень гэмтээбэ.

Францидахи правительственна кризис

ПАРИЖ, майн 28. (ТАСС). Правительствые бүридүүлхэ эрхэ түлөөлэлгэ Поль Рейнодо үгэхэ тухай асуудалаар голосовани мүнөө үглөөнэй 3 часта Национальна суглаанда болобо. Эрхэ түлөөлэлгэ үгэхын түлөө 276 голос («дулдыдангибэшэ нюурнууд», «таряашадай парти», радикалнуудай зариманиинь, МРП гэжэ католическа партиин гэшүүдэй зариманиинь) үгтөө, буруушаажа 235 хүн (коммунистнууд, социалистнууд, радикалнуудай ба МРП партиин гэшүүдэй зариманиинь, мүн бусад партинуудай хэдэн түлөөлэгшэд) голосовалба. Конституциин ёһоор, эрхэ түлөөлэлгые баталхын тула 314-һөө үсөөн бэшэ голос абаха хэрэгтэй байһан ушарһаа, голосованиин дүнгүүд Рейногэй диилдэлгые харуулна. Правительствые бүридүүлһэн сагһаа хойшо 18 һарын турша дотор правительственна кризисэй болоһон ушарта Национальна суглаае тарааха эрхэ тухай тэрэнэй ультимативна эрилтэнь буруушаагдаа.

Рейногэй правительственна декларации тухай үгэ булаалдаан Национальна суглаанай үдэшын ба һүниин заседаниинууд дээрэ ехээр болобо.

Депутат-коммунист Вальдек Роше хадаа Рейногэй зонхилон захирха һанаашалгые элирүүлэн, үгэ хэлээ.

«Поль Рейно хадаа,—гэжэ оратор хэлэбэ,—энээнэй урда тээ ябуулагдажа байһан социальна реакциин ба фашизмын политикые үргэлжэлүүлхэһээ гадна, улам шангадхахын тула мүнөөдэр Национальна суглаанһаа эрхэ түлөөлэлгэ абахые оролдожо байна. Тэрэ хадаа хизаарлалтагүй эрхэ түлөөлэлгэһөө бүри ехэ юумые эринэ. Тэрээндэ Национальна суглаанай захирагдахаяа болихоодонь, тэрэнние өөрынгөө дураар тарааха арга боломжо үгэхые эринэ. Коммунистнууд биднэр һүнгалгадайгаа үмэнэ харагдахаһаа зааханшье айнагүйди, ушарынь һүнгалгашадай шүүмжэлэлһэ бидэнэй айнагүй хэрэггүй гэжэ һүүлшын муниципальна һүнгалта харуулаа. Национальна суглаа тараахаа эрхые үгэхэ гэжэ Рейно ямар ушарһаа эрннэб гэхэдэ, ядахын сагта 18 һарын турша дотор өөрынгөө парламентска олонхидые саг үргэлжэ мэхэлхэ ба тус орондо баадхахые шухалада тоолоһон бүхы хэмжээнүүдые түргөөр баталуулха гэһэн болоно. Имагтал энэ талаар Рейногэй эрһэн эрхэ түлөөлэлгэ хадаа онсо эрхэ түлөөлэлгэһөө ба юрын онсо декредүүдһээ ниилээд ехэ байна. Диктатурын ба өөрын засагай правительствые байгуулха, Национальна суглаае жииргэй бүридхэгшын үүргэтэй болгохо ябадал тэрэ эрхэ түлөөлэлгын зорилгонь болоно».

Прогрессивнэ республиканецуудай союзай депутат Пьер Кот Рейногэй эрилтэнүүдэй шэнжые элирүүлбэ. Танай эрилтэнүүд Францини, мүн бүхы дэлхэйн конституционно эрхын түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй байна гэжэ Пьер Кот Рейнодо хандан хэлэбэ. Конституцида реформо хэхые эрхингээ урда тээ, тэрэнние сахиха ёһотой байнат.

Рейногэй хэлэһэн үгэ «тэһэржэ байһан бомбо шэнгээр» Национальна суглаанда соностобо гэжэ «Либерасьен» газетэ тэмдэглэнэ. Рейногэй программын гол зүйлнүүдые һайшаадаг тон харзнс «Фигаро» газетэшье «Рейногэй мэдүүлгэ олонхи депутадуудые гайхуулаа» гэжэ бэшэнэ.

Ороной арад үргэн олониитэ хадаа министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын тушаалда Рейногэй кандидатурые дэбжүүлгэдэ эсэргүү эрид протест мэдүүлбэ. «Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, правительствые бүридүүлхэ эрхэ түлөөлэлгэ Рейнодо үгэхэгүй гэһэн эрилтэ табиһан делегацинууд Национальна суглаанда үсэргэлдэр бүхэли үдэрэй турша дотор ороһон байба. Парижска түмэрзамшадай делегацинууд, урдын фронтовигуудай хэрэгүүдые эрхилһэн министерствын, авиациин статс-секретариадай, почто, телеграф ба телефоной министерствын делегацинууд, газова заводуудай, электростанцинуудай худэлмэришэд Национальна суглаанда ороһон байна.

Францидахи правительственна кризис тушаа

ПАРИЖ, майн 28. (ТАСС). Мүнөөдэр президент Орноль шэнэ правительство бүридүүлхыень радикал-социалистнуудай ударидагша Мендес-Франсда дурадхаба.

Корейдэ дай зогсоохыө түлөө, Советскэ Союзтай хэлсээ хэхын түлөө

ЛОНДОН, майн 28. (ТАСС). «Дейли Уоркер» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Корейдэ дай зогсоохо тэһэн эрилтэтэй хандалгада Эрдриин (Ланарк графство) 1200 хүн гар табяа. Энэ хандалгые эхэнэрнүүдэй национальна ассамблейн нютагай бүлэг абаһан байгаа. Уласхоорондын проблемэнүүдые шиидхэхын тула Советскэ Союзтай хэлсээ хэхэ гэжэ тус хандалга тэрэшэлэн эрилнэ. Хандалга премьер-министр Черчилльдэ эльгээгдэбэ.

Диэллдэхи (Ланарк графство) металлургическа заводой 400 хүдэлмэришэд мүн лэ тиимэ эрилтэнүүдые табиһан хандалгада гар табяа. Мотерүэллһээ парламентын гэшүүн болгогдоһон лейборист Александр Андерсонда энэ хандалга барюулагдаба.

Босуэллһээ парламентын гэшүүн болоһон лейборист Джон Тиммонс мүн тиимэ хандалга абаһан байна.

Вудфордо (Эссекс графство) эб найрамдал хамгаалха нютагай комитет Корейдэ буудалгада дары зогсоохо тухай асуудалаар голосовани хэбэ гэжэ «Дейли Уоркер» мэдээсэнэ. Голосованида хабаадаһан бүхы хүнүүд буудалгаа дары зогсоохын түлөө голосовалба. Энэ округһоо парламентын гэшүүн болоһон премьер-министр Черчилльдэ голосованиин дүнгүүд эльгээгдэбэ.

Иимэ голосовани Ист-Хэмдэ (Лондон) болоо. Голосованида хабаадагшадай 97 процентнь Корейдэ буудалгаа дары зогсоохын түлөө һанаалаа мэдүүлбэ.

Португалида полицейскэ террор хэгдэнэ

ПАРИЖ, майн 28. (ТАСС). Коймбра гэжэ университетскэ городто үймөөн болохо, тэрэнэй шалтагаанаар хэдэн хүн шархатаа гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. Тус городто студентнүүдэй демонстраци болоо. Энэ хадаа һүралсалай жэлэй дүүрэһэнине тэмдэглэхын тула жэл бүри студентнүүдэй хэдэг заншал болоһон демонстрацинуудай нэгэнниинь болоо. Дуудажа асарагдаһан республиканска гвардиин ябган ба морин сэрэгүүд суглараһан хүнүүдтэ добтолбо. Тэдэнэр буудаһан ба һэлмээр сабшаһан байна.

Суэцкэ каналай зонодохи байдал

ЛОНДОН, майн 28. (ТАСС). Английска десантна частьнуудай составай 500 шахуу солдадууд мүнөөдэр Уланн далай дээрэхи Адабия портын районда Файидһаа эльгээгдээ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Файидһаа (Суэцкэ каналай зоно) дамжуулна.

Суэцкэ каналай зоныһ урда хубидахи үһаар хангалгын станциин дэргэдэ египтяниингуудай партизанска ажал-ябуулгын шалтагаанаар английска засагаархидай энэ хэмжээн абтаа гэжэ корреспондент тайлбарилна.

ЭБТЭЙ, ЕХЭ БҮЛЭ ДОТОР

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Римский-Корсаковай нэрэмжэтэ Ленинградска консерваториин студент Л. Лиһоховиин «Хаанай бэри» гэжэ оперодо Собакиний роль наадажа байһа.

Ленинград!.. Агуухэ Ленинэй город!.. Октябрьска социалистическэ революциин гуламта!.. Советскэ герой городуудай нэгэн!.. Манай арад зоной дура сэдьхэл бэедэ татан ээлһэн инаг түрэл город. Дунда һургуулинуудые дүүргэһэн залушуул Москва, Ленинград ошохо, тэндэхи дээдэ һургуулинуудта һурахые хүсэдэг.

Ленинградска табин дээдэ һургуулинуудта һурадаг зуун мянгаад шахуу студентнэр ахадуулгэ эбтэй һайхан бүлэ дотор багтажа, олон янзын шухала мэргэжэлнүүдые шудална. Манай ороной эгээл томо дээдэ һургуулинуудай нэгэн болохо А. А. Ждановай нэрэмжэтэ гүрэнэй университет эндэ байдаг юм. Мүнөө үедэ университедэй 13 факультедүүдтэ 60 национальностинуудай студентнэр һурадаг.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар Советскэ Союзай сүлөөтэ арадуудай жаргалта бүлэ дотор һалбаран мандаһан Бурят-Монголой республикаһаа олон хүбүүд, басагад энэ университедэй востокно, филологическа факультедүүдтэ һурана. Университедэй студентнэр болтадаа ажалшан арадай хүбүүд, басагад юм. Тэдэнэрэй эсэгэ, эхэнүүд хаанта засагай үедэ эрдэмдэ һурахые һанахаһаа байтагай, арайхан амидаржа һүүхын түлөө хэды ехэ тэмсэл хэдэг байгааб! Мүнөө тэдэнэрэй үри хүүгэд өөһэдынгөө замые өөһэдөө шэлэн олоно. Сталинска Конституциар олгогдоһон агуухэ эрхээ гүйсэдхэн эрдэмдэ һурана.

Тус университедэй монголой филологиин (хэлэнэй) кафедрые бурят хэлэ ба литературын мэргэжэлтэ бурят арадай хүбүүн Дмитрий Андрианович Алексеев толгойлон хүтэлбэрилнэ. Мүнөө жэлдэ энэ кафедрые дүүргэхэсэ байһан Александр Соктоев научна кружокто хабаадалсажа, научна шэнжэлгын орёо бэрхэ ажалда һайнаар мэргэжээд, харюусалгатай шухала темэнүүдые шэнжэлжэ байна.

Гунга Туденов өөрынгөө дипломно зохёолые Бурят-Монголой мүнөө үеын элитэ поэт ба уранзохёолшо Цэдэн Галсановна Галсановай творчествые шэнжэлэлгэдэ зориулба. Ц. Г. Галсановай поэтическэ творчествые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн научна зохёол мүнөө болотор үшөө хэсэд бэшэгдээгүй бшуу.

Дээдэ һургуулида һуража, тэрэниие дүүргэхэ гээшэ хүндэтэй һайн зорилго, гэбэшье, тэрэ хадаа эрдэмэй дээдэ заха бэшэ. Олохи бурят һурагшад бүри саашаа ябажа, наукын түйлаһанууды бүри гүнзэгыгөөр шудалхые хүсэнэд. Университедтэ бурят аспирантнууд—эрээдүйн эрдэмтэдэй группа бии.

Ефрем Тармаханов гэгшэ университедэй СССР-эй түүхын кафедрын дэргэдэхи аспирантурые мүнөө жэлдэ дүүргэхэнь. Тэрэ хадаа Бурят-Монголой АССР-эй индустриализациин асуудал тухай өөрынгөө суглуулһан һонирхолтой баян материалнуудые согсолжо, республикые индустриализацилһан ажалтануд ба тэрэнние саашадань хүгжөөхэ замые шэнжэлбэ. Энэ залуу эрдэмтэ болбол өөрынгөө кандидатска диссертацияа июнь һарада хамгаалха юм. Мүн аспирант Даша Улымжиев Дальна Востогой оронуудай түүхын талаар мэргэжэнэ. Тэрэ хадаа кандидатска диссертацияа «Монгол арадай республика дотор социализм байгуулга» гэһэн темээр бэшэжэ байна.

Римский-Корсаковай нэрэмжэтэ Ленинградска консерваториин ба ...рятска национальна студиин студентнэр Бурят-Монголой республикын 30 жэлэй ойдо һайн бэлэг бэлэдхэбэ. Тэдэнэр «Хаанай бэри» гэжэ ородой классическа оперые өөһэдынгөө дипломно спектакль болгон эрхим һайнаар бэлэдхэбэ. Залуу артистнууд болбол бодолготой шадабаритайгаар наадан, жэгэй гол образуудай удхые һайнаар элирүүлжэ шадаһанаа дуунайгаа хурса һонорооор олониие һонирхуулан баясуулба. Консерваториин гэшүүд студида һурдаг зууран, мэргэжэл шадабарея ...шэлүүлһэн бэлигтэй залуу дуушадай хоолой хүнгэнөөр, сэбэрээр дуулдаа.

«Хаанай бэри» гэжэ оперодо Собакиний ролине Бурят-Монголой АССР-эй арадай артист Лхасаран Лиһоховиин, Марфын ролине РСФСР-эй ба БМАССР-эй габьята артистка Раджана Петрова, Любашын ролине БМАССР-эй габьята артистка Вера Лыгденова ба бусад наадаба. В. Бамбацыренов, Т. Галсанов, Г. Синюшкин гэгшэд балетно наадын ниилээд һайн культуратай болоһоноо харуулаа.

Бурят ба эвенк студентнэр Герценэй нэрэмжэтэ Ленинградска педагогическа институтта, хореографическа училищада ба бусад һургуулинуудта һурана. Бурят-монгол арадай хүбүүд, басагад—аспирантнууд СССР-эй Наукануудай академиин ленинградска бусад институтнуудта үсөөн бэшэ.

...Удэшэндөө студенческэ общежитиин арюун сэбэр таһагууд соо студентнэр номоо үзэнэ, консерваториин нүүдэлээнүүд ...нүүдтэ бэлэдхэнэ. Тэдэнэр ... нүүдэтэй хүтэлгэн ба бусад национальностинуудай студентнэртэй хамта музейнүүдэй болон түүхэтэ газарнуудаар экскурсида ябана, спортын ба культурна наадануудта хабаадана, самодеятельностиин ... зай олонациональна залуушуул эбдэршэгүй, эбтэй ехэ бүлэ дотор улам хүгжэн һалбарна.

А. Кротов.

Мүнөөдэр хаана ошохоб

Ленинэй ордент оперо ба балетэй театрта—майн 30-най үдэшэ республикын 30 жэлэй ойн баярай суглаан. Майн 31-дэ — **«Травиата»** (үдэрэй 12 часта), **«Хун шубуута нуур»** (үдэшын 8 час 30 минутада).

Ород драмын театрта—майн 30-да—**«Алдар»** (8 час 30 минутада), майн 31-дэ — **«Алдар»** (үдэрэй 12 часта), **«Нэгэ бүлэ»** (8 час 30 минутада).

Бурят драмын театрта—майн 30-да—**«Алтан бүргэдэй тэмдэг доро»** (8 час 30 минутада), майн 31-дэ—**«Агуухэ түдэгэй дүлэн»** (8 час 30 минутада).

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта—майн 30-най, 31-нэй үдэрнүүдтэ—**«Случай на ярмарке»** (12, 14, 16, 18, 20, 22 часта).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта—майн 30-най, 31-нэй үдэрнүүдтэ—**«Адмирал Ушаков»** (14, 16, 20, 22, часта).

«ХРОНИКО» кинотеатрта—майн 30-най, 31-нэй үдэрнүүдтэ—**«Советскэ Бурят-Монгол»** (19 часта).

Городской культура ба амаралтын паркда—Олон зоной сэнгэлгэ болохо. Зунай театр соо өөрөө һураһан уранзурааша дай зохёолнуудай выставкэ нээгдэхэ.

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ—майн 31-нэй үдэр спортивна мүрысөөнүүд болохо; үдэрэй 12 часта Улан-Удэ городой физкультурнигуудай парад болохо. Удаань 2000 спортсменүүдэй гимнастическа номернуудые харуулха юм.

Волейбольно, баскетбольно ба ... майнууд дээрэ волейбольно, баскетбольно командануудай мүрысөөн, стадионой урилдаанай харгы дээрэ хүнгэн атлетическа эстафета ба велосипедистнүүдэй урилдаан болохо.

Мүн стадионой ногоон талмай дээрэ республикын аймагуудай баярилдаашад һур харбаашад ... дынгөө шадабарине харуулха.

Футбольно талмай дээрэ ПВЗ-эй «Локомотив» ба «Байкал» гэжэ һайндуранай общественнүүдай ... болохо командануудай городой ... һүүрн эзэлхын түлөө мүрысэхэ.

Улан-Удын ипподром дээрэ—үдэшын 5 часта мотоциклаар Сибирь ба Дальна Востогой городуудай ... мүрысэхэ. Энэ мүрысөөндэ хабаадаһан ипподромой харгыгаар 10 километр ... урилдаха байна.

Мүн түмэрзамай, паровозо-вагонно заводой культура ба амаралтын паркнуудта, городой предприятинуудай, эмхи зургаануудай клубуудта ниитын сэнгэлгэ ба вечернүүд болохо.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства —10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем— 11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00516. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.